

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

58-1



BRNO 2017

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 58
Volume 58

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Nákončí saxu z hrobu v Blučině-Cezavách (obr. 2, str. 105).
Sax-sword strap-end from the tomb of Blučina-Cezavy (Fig. 2, Pg. 105).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2017
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2017 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

DROZDOV (OKR. ŠUMPERK)

Údolí Březné. Závěr střední doby bronzové až mladší doba bronzová. Ojedinelý nález – bronzová sekerka. Detektorový průzkum.

Lokalizace: GPS souřadnice N49 55.709 E16 45.985 (WGS 84).

V bahnitém dně severovýchodní části vypuštěného rybníka byla nalezena bronzová sekerka. Nález učinil pomocí detektoru kovů S. Studený z blízké obce Jedlí v prosinci roku 2013. Rybník se rozkládá na levém břehu říčky Březné, v bezprostřední blízkosti tohoto toku, západně od obce Jedlí.

Sekerka se zachovala celá (d. 178 mm, š. těla 36 mm, š. břítu 50 mm), pokrývá ji tmavozelená patina v nepravidelně silných nánosech. Má zahrocený lalokovitý schůdek, delší plochý tyl nahore mírně prohnutý a mírně zaoblený břit (obr. 3). Dle třídění J. Říhovského patří v rámci seker se schůdkem do jeho IX. skupiny, tedy k tvarům se zahroceným lalokovitým schůdkem. Začínají již ve střední době bronzové, nejčtenější výskyt je registrován na konci mohylového období a v časném stupni popelnicových polí, vyznívají v následujícím starším stupni popelnicových polí (Říhovský 1992, 140–141, Tf. 21–27; Salaš 2005, 33–34).

Místo nálezu sekerky se nachází v hlubokém zalesněném údolí v severní části Zábřežské vrchoviny, mimo jakoukoli známou archeologickou lokalitu. Praveké osídlení se koncentruje až do Mohelnické brázd podél údolí Moravy několik km východním směrem, ze Zábřežské vrchoviny známe jen několik roztroušených ojedinelých artefaktů. Pro náš nález by ovšem mohly být zajímavé zmínky z Pamětní knihy obce Jedlí – na str. 2 se uvádí, že při regulaci potoka pod obecním lesem vedle levé strany silnice vedoucí k Hýblově továrně byly nalezeny popelnice ze žárových hrobů a na str. 5 se dále píše, že další popelnice byla objevena v r. 1925 v místech domu J. Pavlíka na západním okraji Jedlí (totéž viz König 1993). Obě tato místa se nacházejí západně od obce Jedlí, podél stejnojmenného potoka, který se do říčky Březné vlévá jen několik set metrů nad zmíněným rybníkem, kam se sekerka patrně mohla dostat až druhotně.

Jakub Halama

Literatura

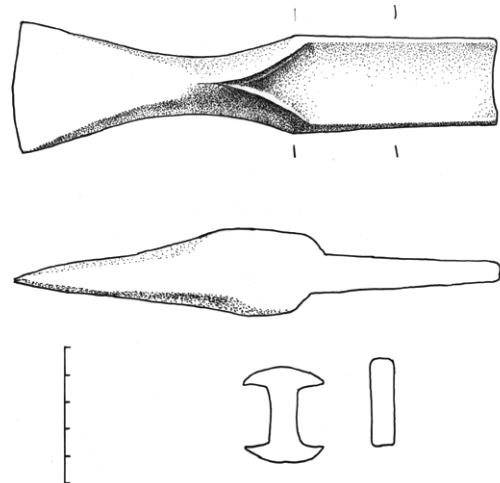
König, A. 1993: *100 let Sboru dobrovolných hasičů v Jedlí 1893-1993.* Jedlí.

Říhovský, J. 1992: *Die Äxte, Beile, Meißel und Hämmer in Mähren.* Prähistorische Bronzefunde 9, 17. Stuttgart.

Salaš, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku I-II.* Brno: Moravské zemské muzeum.

Resumé

Drozdo (Bez. Šumperk), Březná Flusstal. Mittle-re - bis jüngere Bronzezeit. Einzelfund – der Bronzezeit-Fund. Lesefund mit Hilfe des Metalldetektors.



Obr. 3. Drozdo. Bronzová sekerka. Kresba G. Halama-Leite.

Abb. 3. Drozdo. Die Bronzeaxt. Zeichnung G. Halama-Leite.

DRŽOVICE (K. Ú. DRŽOVICE NA MORAVĚ, OKR. PROSTĚJOV)

„U hřbitova“/„Dřly odvrahoviční“, parc. č. 513/1 a 513/2. Mohylová kultura, lužický a slezský úsek KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsících květnu a červnu 2016 proběhly zemní práce související s „úpravou a rozšířením hřbitova v Držovicích, okr. Prostějov“ (Fojtík 2016). Tyto byly provázeny drobným záchranným archeologickým výzkumem, který potvrdil nebývale intenzivní pravěké a raně historické osídlení místa (k rozsáhlé polykulturní lokalitě blíže např. Fojtík 2014, 49–52, lokalita č. 4 v mapě na str. 63, obr. na str. 65–67, 69–71 a 74). Zachyceny byly sídlištní aktivity lidu kultury s moravskou malovanou keramikou, kultury nálevkovitých pohárů, kultury mohylové, lužické i slezské fáze komplexu lužických popelnicových polí a též Slovanů raného středověku (cf. příslušné oddíly tohoto čísla).

S mladším vývojovým úsekem mohylové kultury střední doby bronzové (Br C) můžeme spojovat sídlištní objekt č. 509/2016. Zajímavá je zde zejména jeho chronologická sounáležitost s objekty zachycenými v roce 2011 při výstavbě bioplynové stanice situované cca 330 metrů východně od nynějšího odkryvu (cf. Fojtík 2015, 68–74, Tab. 16, 18–24).

Na povrchu kulturní vrstvy, obsahující ponejvíce keramiku z průběhu eneolitu (k eneolitickému osídlení místa cf. Fojtík, Šmíd 2014), byla vyzvednuta kumulace nálezů tvořená především rekonstruovatelnou kónickou miskou a četnými fragmenty hliněného „oltáře“ – situaci můžeme interpretovat jako pozůstatky kultovních praktik mladší doby bronzové spojených s možnými zápalnými oběťmi (cf. Vencl 2016).

Prozkoumaný sídlištní objekt č. 502/2016 náleží slezskému úseku komplexu lužických popelnicových polí; lidské aktivity v pozdní době bronzové však odrážejí i četnější zlomky charakteristické keramiky získané ze svrchních partií mohutné kulturní vrstvy.

Pavel Fojtík

Literatura

Fojtík, P. 2014: Pravěké a raně historické osídlení katastru obce Držovice, okr. Prostějov. *Střední Morava* 38, 43–74.

Fojtík, P. 2015: *Mohylová kultura střední doby bronzové na Prostějovsku I. Katalog nálezů – svazek první*. Pravěk Supplementum 30. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Fojtík, P. 2016: „Úprava a rozšíření hřbitova v Držovicích, okr. Prostějov“, č. akce 172/16. Rkp. nepublikované nálezové zprávy. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., č. j. 449/16. Brno.

Fojtík, P., Šmíd, M. 2014: Držovice na Moravě, okr. Prostějov, poloha „U hřbitova“. Profil eneolitického osídlení lokality. *Pravěk NŘ* 22, 5–36.

Vencl, S. 2016: Pravěké zápalné oběti: případ knovízských objektů z Prahy 9 – Běchovic. *Archeologie ve středních Čechách* 20(1), 277–305.

Resumé

Držovice (Kat. Držovice na Moravě, Bez. Prostějov), „U hřbitova“, „Díly odvahovičnické“, Parz. Nr. 513/1, 513/2. Hügelgräberkultur, Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

DUBICKO (OKR. ŠUMPERK)

„Za kostelem“, parc. č. 375/1, 376/9, 376/4, 400/5, 348/1, 339/8, 332/17, 332/18, 332/21, 339/1, 340/1, 340/8, 348/8. KLPP. Sídlíště. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum Šumperk, přír. č. 10/2016 a 25/2016.

Lokalizace: ZM 1:10000 map. list 14-43-10 - S-JTSK (X:Y) 564838.78 : 1093588.87; 564653.91 : 1093525.69; 564645.17 : 1093613.3; 564786.23 : 1093691.16

Lokalita Dubicko „Za kostelem“ je známá již od 20. let minulého století díky činnosti vlastivědného kroužku místních občanů. Doloženy zde jsou nálezy z období mladého paleolitu, neolitu, doby bronzové i středověku. Sídlíštní lokalita se nachází na jihovýchodním okraji obce na polích s mírným jihozápadním sklonem, nedaleko sídlíště protéká místní bezejmenná drobná vodoteč. Vlastivědné muzeum zde zajišťuje záchranné výzkumy již od roku 2010 a to na stavbách nových komunikací, rodinných domů a přípojek inženýrských sítí.

Na konci roku 2015 a především v roce 2016 probíhal záchranný archeologický výzkum na dalších stavebních parcelách na lokalitě. V poslední čtvrtině roku 2015 byly prozkoumány parcely ohrožené při stavbě dešťové kanalizace (parc. č. 375/1, 376/9, 376/4, 400/5) a dvou rodinných domů (parc. č. 348/1 a 339/8) v roce 2016 potom dalších sedm parcel, kde nyní již stojí nové rodinné domy.

V roce 2015 se podařilo prozkoumat celkem 29 zahloubených objektů (č. obj. 526–554: v číslování archeologických objektů jsme kontinuálně navázali na předchozí sezóny výzkumu), v roce 2016 potom dalších 111 jam (č. obj. 555–665). Většina archeologických situací byla časově zařazena do kultury lužických popelnicových polí, malá část potom do kultury s lineární keramikou (viz oddíl Neolit v tomto čísle). V největším zastoupení se jednalo o jámy zásobní nebo kúlové, zbytek byly zpravidla jámy sídlištní, bez bližší definice jejich původní funkce. Mezi nejzajímavější objekty patřila jáma s číslem 554 – v hloubce 40 cm se nacházelo neporušené zároviště, vrstva uhlíků a kusů přepálené hlíny (některé s otisky prutů) byla v jeho středu až 10 cm silná. Spálené zbytky organického materiálu vytvářely kruh o průměru cca 160 cm, na jeho jižním okraji ležela celá neporušená znotěrka. Místo zřejmě sloužilo ke zpracování potravy. Největší část nálezů z tohoto výzkumu tvořily fragmenty keramických nádob, podařilo se však najít i nádoby celé (v obj. č. 547 a 638), nebo i jejich torza. Ve značném množství zde byly zastoupeny i zbytky mazanicových konstrukcí, kamenných nástrojů - broušených i štípaných, ale početné byly i nálezy bronzových zlomků šperků nebo